

7. Η μέθοδος μεταφέρει το μήνυμα: εργασιοκεντρική μάθηση στην EDC/HRE

7.1 Οι ελλείψεις της παραδοσιακής εκπαίδευσης για την ιδιότητα του πολίτη

Στην παραδοσιακή διδασκαλία με βάση το περιεχόμενο, η εκπαίδευση για την ιδιότητα του πολίτη επικεντρωνόταν στο να παρέχει στους μαθητές γεγονότα και πληροφορίες σχετικά με το θεσμικό πλαίσιο της χώρας. Το περιεχόμενο ήταν περισσότερο ή λιγότερο «διαχρονικό» και μπορούσε να διδαχθεί και να εξετάζεται συστηματικά. Από την πλευρά του μαθητή, ωστόσο, υπήρχε μικρή διαφορά μεταξύ της απομνημόνευσης γεγονότων για το κοινοβούλιο ή για τα διάφορα είδη ψαριών του γλυκού νερού - "διαβασμένα" για το τεστ σήμερα, ξεχασμένα αύριο. Μια τέτοια προσέγγιση διδασκαλίας προσθέτει πολύ λίγα στην εκπαίδευση των πολιτών σε δημοκρατικές, βασισμένες στα ανθρώπινα δικαιώματα, κοινότητες.

7.2 Η διδασκαλία μέσω και για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα απαιτεί ενεργή μάθηση

Στην EDC/HRE, οι πληροφορίες σχετικά με το πολιτικό σύστημα της χώρας έχουν έναν σκοπό - να επιτρέπουν στους μαθητές να λάβουν μέρος σε αυτό (διδασκαλία «για» τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα). Ωστόσο, η πολιτική συμμετοχή απαιτεί εκπαίδευση και εμπειρία. Ως εκ τούτου, στην EDC/HRE, η μέθοδος πρέπει να μεταφέρει το μήνυμα. Η διδασκαλία «σχετικά με» τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα πρέπει να υποστηρίζεται από τον τρόπο που οι μαθητές μαθαίνουν - διδασκαλία «μέσω» της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι μαθητές χρειάζονται μαθησιακά πλαίσια που υποστηρίζουν τη διαδραστική, κονστρουκτιβιστική μάθηση και εκπαίδευση σε δεξιότητες. Εν ολίγοις, οι μαθητές πρέπει να είναι ενεργοί και να αλληλεπιδρούν. Και γι' αυτό τον λόγο, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να τους επιτρέπουν να είναι απασχολημένοι και να επικοινωνούν.

7.3 Εργασίες – το εργαλείο του εκπαιδευτικού για να υποστηρίξει την ενεργή μάθηση

Από την πλευρά του εκπαιδευτικού, οι προσεκτικά σχεδιασμένες εργασίες αποτελούν το βασικό εργαλείο για την υποστήριξη των ενεργών διαδικασιών της μάθησης. Κατά τον σχεδιασμό ή την προσαρμογή εργασιών μάθησης, ένας/μία εκπαιδευτικός λαμβάνει υπόψη του όλες τις σημαντικές πτυχές της διδασκαλίας και της μάθησης: τη δομή του περιεχομένου και τους μαθησιακούς στόχους, τα αρχικά επίπεδα επιτευγμάτων των μαθητών, την κατανόηση και τις δεξιότητες, τις ευκαιρίες μάθησης, τα μέσα επικοινωνίας, και το κλίμα εργασίας στην τάξη.

Η EDC/HRE οργανώνεται κυρίως ως εργασιοκεντρική μάθηση. Τα βιβλία II-VI δίνουν πολλά παραδείγματα και περιγραφές της εργασιοκεντρικής μάθησης - ενσωματώνονται σε μια σειρά από τέσσερα μαθήματα για να επιτρέπουν έναν ρεαλιστικό προγραμματισμό. Η εργασιοκεντρική μάθηση εντάσσεται σε τρεις βασικές κατηγορίες: προσομοίωση της πραγματικότητας, διερεύνηση της πραγματικότητας και παραγωγή. Ο παρακάτω πίνακας δίνει ορισμένα παραδείγματα για αυτές τις κατηγορίες.

Εργασιοκεντρική μάθηση		
Προσομοίωση της πραγματικότητας στην τάξη	Διερεύνηση και ανάληψη δράσης σε πραγματικές καταστάσεις	Παραγωγή
Παιχνίδια ρόλων Παιχνίδια λήψης αποφάσεων Παίζοντας τα αγάλματα Συνέδρια Talk shows Debates Ακροάσεις Δικαστήρια	Συνέντευξη με έναν ειδικό Συνεντεύξεις στο δρόμο Μελέτες και έρευνες Πρακτική Παρακολούθηση κάποιου επαγγελματία Μελέτες περίπτωσης Λαμβάνοντας μέρος στη διοίκηση του σχολείου Λαμβάνοντας μέρος στο σχεδιασμό μαθημάτων	Παρουσίαση Έντυπο υλικό Αφίσα Φυλλάδιο Εφημερίδα τοίχου Βίντεο ή μουσικό κλιπ Διαδικτυακός τόπος Αναφορές: ειδήσεις της εβδομάδας Διοργάνωση εκθέσεων Φάκελοι εργασιών (Portfolio)
Εκπαίδευση σε δεξιότητες		

7.4 Η εργασιοκεντρική μάθηση είναι μάθηση με βάση το πρόβλημα

Η εμπειρία έχει δείξει ότι οι μαθητές εκτιμούν ιδιαίτερα την ελευθερία που απολαμβάνουν σε αυτά τα πλαίσια, και την εμπιστοσύνη που τους δείχνουν οι εκπαιδευτικοί στο να χρησιμοποιήσουν τον χρόνο αποτελεσματικά. Οι μαθητές μαθαίνουν να αναλαμβάνουν ευθύνες μόνον εάν τους δίνεται η ελευθερία να το κάνουν. Ο κίνδυνος της αποτυχίας υπάρχει πάντοτε - αλλά χωρίς ρίσκο, δεν υπάρχει πρόοδος. Επιπλέον, οι μαθητές μπορούν να πετύχουν αποτελέσματα που δεν ανταποκρίνονται στις προσδοκίες του εκπαιδευτικού, αλλά ο/η εκπαιδευτικός αποκτά πολύτιμες γνώσεις σχετικά με το επίπεδο της ανάπτυξης των ικανοτήτων των μαθητών και τις μελλοντικές μαθησιακές τους ανάγκες. Η διαδικασία της μάθησης είναι εξίσου σημαντική με το αποτέλεσμα.

Στην εργασιοκεντρική μάθηση, οι μαθητές αντιμετωπίζουν προβλήματα - όχι μόνο σχετικά με το περιεχόμενο και το αντικείμενο, αλλά και με την οργάνωση της εργασίας τους. Θα πρέπει να τα εντοπίσουν, και να βρουν μόνοι τους μια λύση. Λόγω αυτής της πρόκλησης για επίλυση προβλημάτων, κάθε μορφή εργασιοκεντρικής μάθησης προσφέρει άφθονες δυνατότητες για εκπαίδευση σε δεξιότητες, όπως η παράδειγμα στη διαχείριση του χρόνου, τον προγραμματισμό της εργασίας, τη συνεργασία σε ομάδες, την απόκτηση υλικών και την επιλογή πληροφοριών, την εύρεση και χρήση εργαλείων, κ.λπ. Η εργασιοκεντρική μάθηση είναι ευέλικτη, καθώς οι μαθητές μπορούν να προσαρμόσουν την εργασία στις ικανότητές τους.

7.5 Οι ρόλοι του/της εκπαιδευτικού στην εργασιοκεντρική μάθηση

Η εργασιοκεντρική μάθηση μοιάζει με την ενήλικη ζωή - όλοι πρέπει να την αντιμετωπίσουμε χωρίς εκπαιδευτικό ή μέντορα στο πλευρό μας. Ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να φροντίζει να μην χαλάσει αυτή τη μεγάλη ευκαιρία μάθησης παρεμβαίνοντας πολύ νωρίς ή πάρα πολύ. Ο/η εκπαιδευτικός λειτουργεί ως προπονητής ή εκπαιδευτής και όχι με τον παραδοσιακό ρόλο ενός λέκτορα και εξεταστή.

- Ο/η εκπαιδευτικός βλέπει πώς αντιμετωπίζουν οι μαθητές τα προβλήματα που συναντάνε, και δεν πρέπει να ενδώσει γρήγορα σε οποιεσδήποτε εκκλήσεις για να δώσει τις λύσεις. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι μάλλον να δώσει συμβουλές και να κάνει την εργασία λίγο ευκολότερη, αν είναι απαραίτητο. Αλλά σε κάποιο βαθμό, οι μαθητές θα πρέπει να «υποφέρουν» - όπως θα κάνουν στην πραγματική ζωή.
- Ο/η εκπαιδευτικός παρατηρεί τους μαθητές την ώρα της εργασίας, με δύο διαφορετικές προοπτικές αξιολόγησης στο μυαλό - τη διαδικασία της μάθησης και τα επιτεύγματα στην εργασία.²² Οι μαθητές

22. Βλέπε Μέρος 2, Κεφάλαιο 5, Φάκελος εργασίας 3: Προοπτικές και μορφές αξιολόγησης, σε αυτό το βιβλίο.

την ώρα της εργασίας παρέχουν όλο το απαραίτητο «υλικό» για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών αναγκών τους. Ενώ οι μαθητές εργάζονται, ο/η εκπαιδευτικός κάνει τα πρώτα βήματα στον προγραμματισμό μελλοντικών σειρών μαθημάτων στην EDC/HRE.

- Ο/η εκπαιδευτικός μπορεί επίσης να προσφερθεί να «χρησιμοποιηθεί» ως πηγή των πληροφοριών που ζητάνε οι μαθητές ενημερώνοντας μια ομάδα για ένα ερώτημα που πρέπει να απαντηθεί γρήγορα. Οι ρόλοι αντιστρέφονται - οι μαθητές είναι αυτοί που αποφασίζουν πότε και για ποιο θέμα θέλουν να πάρουν πληροφορίες από τον/την εκπαιδευτικό.

7.6 Η ενεργή μάθηση απαιτεί παρακολούθηση του θέματος

Η εργασιοκεντρική μάθηση χρειάζεται αναστοχασμό, και μπορεί επίσης να απαιτείται μια άμεση επαναθεώρηση του θέματος, αν για παράδειγμα οι μαθητές έχουν έντονα συναισθήματα - χαρά, απογοήτευση, θυμός - μετά από ένα παιχνίδι ρόλων.

Σε ολομέλεια, στην οποία προεδρεύει ο/η εκπαιδευτικός, οι μαθητές μοιράζονται τις ιδέες τους και αναστοχάζονται τη δραστηριότητα. Τι έχουμε μάθει; Πώς μάθαμε; Για ποιο σκοπό μάθαμε; Χωρίς αυτή την προσπάθεια αναστοχασμού η εργασιοκεντρική μάθηση είναι απλώς δράση για τη δράση. Όσον αφορά την κονστрукτιβιστική μάθηση, ο αναστοχασμός που ακολουθεί είναι η ώρα για αφηρημένη και συστηματική ανάλυση και κρίση. Ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να δώσει οδηγίες - έννοιες, συμπληρωματικές πληροφορίες - για τις οποίες η δραστηριότητα της εργασιοκεντρικής μάθησης έχει παράσχει το πλαίσιο.